

СВЕДОЧАНСТВО ВЕРЕ СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

Тројц: Наш нам је господар наложио к теби да дођемо и да те известимо шта је његова величанствена и од Бога установљена власт одлучила. По најпре, рећи, хоћеш ли или нећеш послушати царску наредбу?

Ава Максим: Ти ми, господару, прво рећи шта је наредила његова благочестива власт, па ћу ти онда ја одговорити како доличи. Како ти другачије могу одговорити о оном што ми није знамо?

Тројц (наваљује): Више ти не могу рећи док нам не кажеш хоћеш ли или нећеш послушати царску наредбу.

Видевши како они не одустају, те да ће на његово даље оклевање, попут свих тадањих омионих великана, грубо и оштро реаговати, ава Максим одговори.

Ава Максим: Ако ли вам је у моћи слуги својем вољу господара нашега и цара да искажете, ја вам сво, пред лицем Бога и његових ангела и пред лицима свију вас, велим да ћу, ако ми цар налаже било шта што се може укинути и избрисати са овога света, учинити то што ми он налаже.

Тројц (изненада устаје): Опростите, мени је доста! Овако ништа нећемо урадити.

Велика тада настале галама, збрка и немир.

Епископ Теодосије: Дајте му неки одговор и чујте шта ће рећи. Није по правди одавде да одемо а ништа пити да кажемо пити да чујемо.

Епифаније: Ово ти цар по нама поручује: јер сав се Запад и сви они на Истоку који чине неред за тобом поводе и јер сви се они тебе ради противе са нама да се у вери сложе, нека те Бог приволи нама да се, на темељу Тиноса што га огласисмо, вратил у заједницу. Изаћи ћемо тада заједно пред Бронзану капију целов с тобом да изменимо и руку да ти стиснемо. Бићемо са тобом заједно тамо где по обичају цареви стоје. Сабраћемо се заједно и причестићемо се чистом и животворном тајном тела и крви Христове. Оца ћемо призвати нашег и радост ће настати не само у нашем хришћанском граду, него и у свеколикој васељени. Јер извесно знамо да ће, ако ли се ти придружиш нашем светом [натријархијском] трону, сви они што су се на потицај твога учења од нас удаљили са нама поново сјединити.

Према епископу се окренувши, сав у сузама, ава Максим прозбори.

Ава Максим: Велики мој господине, сви ми судњи дан чекамо. Ти се засируно сећаш шта смо закључили и шта смо учинили пред лицем светог Еванђеља, пред Крстом животворним, пред ликом Бога нашег Спаситеља и пресвете његове мајке Приснодеве.

Еписком му, погнувши главу, одговори принуђеним гласом.

Епископ Теодосије: Шта ја могу када се нашим благочестивом цару свидело другачије?

Ава Максим: Зашто ли сте се ошта, ти и они који са тобом беху, дотицали Еванђеља, кад већ цисте имали снаге до краја да испитујете оно што је речено? Уистину ме све небеске силе не би могле навести то да урадим. Како ћу се пред Богом, али и пред својом савешћу, оправдати ако веру што спасава одбањим и то све ради испостојане људске славе.

Након ових речи, обузети бесом диглоше се, те га сталоме врхати, чушати му браду, као какву га лонгу тамо-амо бацати и по њему њљувати од главе до нисте. И не престаломе га њљувати док му хаљина, што је на себи имао, не постале сасвим мокра. Онда се епископ Теодосије усправи говорехи.

Епископ Теодосије: Пије требало тако да чинимо, него само његов одговор да чујемо и да о њему извеситоме нашег доброг господара. Канонски се [тј. законски] поступи другачије воде.

И с тенком их муком приволи да се [накратко] смире, да би му, убрзо за тим, наново у лице сасули хиљаде увреда и незамисливих клевета. Након, љутило и осорно, проговори Елифаније.

Елифаније: Зликовче, ти гадно цесто! То кажеш зато што мислиш да смо и ми и наш град и наш цар Јеретини. Ми смо већи хришћани од тебе и православнији смо од тебе, ми верујемо да Господ наш и Бог има и људску и божанску вољу и разумну дуну и да свака природа разумна има целовиту вољу и енергију, јер крстање је својствено свему живом а воља је својствена самој души. Знамо ми да се воља не тиче само божанске природе, него и људске — зато не поричемо ни две воље ни две енергије.

Ава Максим: Ако вера ваша уистину одговора вери ангелских чета и Цркве божије, зашто ме ошта терате да се вратим у заједничтво засновано на Тиносу, који једну од тих двеју воља пориче.

Елифаније: То је све из политичких разлога, да народ не би трпео штету због тих танаших питања.

Ава Максим: Ипак, сваки се човек тачним исповедањем вере спасава, а не њеним порицањем, како то чини Тинос.

Троил: Већ сам ти рекао да је не пориче, већ да само забрањује да се о неким стварима расправља, како би сви живели у миру.

Ава Максим: Прегутати неку реч значи порећи је. Дух Свети по пророку каже: "Нема језика, нити има говора, где се не би чуо глас њихов" (Исаија, 19: 3). Према томе, реч која није изречена уопште и није реч.

Троил: У свом срцу мисли како год хоћеш, нико те у томе не спречава.

Ава Максим: По Бог није целокупно исповење еместо само у срце када је рекао: "Који мене призна пред људима, признаћу и ја њега пред Оцем мојим небеским" (Мат. 10: 32). И божански нас апостол учи: "Срцем се верује за праведност, а устима се исповеда за спасење" (Рим. 10: 10). Ако дакле и Бог и пророчи божији налажу да се гласно исповеда велика тајна, страшна и спасоносна за цели космос, нема тога што би ма на који начин смео уштукати глас онога који оглашава, јер би му због тог прегуткивања пронало спасење.

[Део расправе вођене у манастиру Св. Теодора 10. септембра 656. године између светог Максима Исповедника, двојице патриција, Елифанија и Троила, и епископа Теодосија. Назлов је редакцијски.]

[Превод је рађен према изворнику: Migre PG, 90, 161A-165B]

[Превео с грчког Петар Јевремовић]